

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

СОВЕТ НА ЕВРОПА

ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА

ВТОР ОДДЕЛ

СЛУЧАЈ БРАЗИЛИЕ ПРОТИВ ФРАНЦИЈА

(Број на жалба 71343/01)

ПРЕСУДА

СТРАСЗБУР

11 април 2006 година

КОНЕЧНА

11/07/2006

Оваа пресуда ќе стане конечна во согласност со членот 44 став 2 од Конвенцијата. Истата може да биде предмет на редакциски измени.

Во случајот Бразилие против Франција,

Европскиот суд за човекови права (Втор оддел), заседавајќи во Судски совет составен од:

г. И. КАБРАЛ БАРЕТО (I.CABRAL BARRETO), *претседател*,
Ж-П. КОСТА (J.-P.COSTA),
К. ЈУНГВИРТ (K.JUNGWIERT),
В. БУТКЕВИК (V.BUTKEVYCH),
г-ѓа А. МУЛАРОНИ (A.MULARONI),
г-ѓа Д. ЏОСИЕН (D.JOÏENÈ),
г. Д. ПОПВИК (D.ПОРОВИЌ), *судиш* ,
и Г-ЃА С. ДОЛЕ (S.DOLLÉ), *записничар на одделот*,

Расправајќи на затворена седница на 7 јуни 2005 година и 21 март 2006 година,

Ја донесе следната пресуда, усвоена на истиот датум.

ПОСТАПКА

1. Случајот е инициран со жалба (бр. 71343/01) против Република Франција, поднесена до Судот согласно членот 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и фундаменталните слободи („Конвенцијата“) од францускиот државјанин г. Беноа Бразилие („жалителот“), на 18 јуни 2001 година.

2. Жалителот е застапуван од г. В. Толедано, адвокат од Париз. Француската влада („Владата“) е застапувана од нејзиниот застапник г-ѓа Е. Белиар, директор за правни работи во Министерството за надворешни работи.

3. Жалителот се пожалил особено за повреда на член 10 од Конвенцијата поради неговата пресуда за клевета.

4. Жалбата беше распределена на Вториот оддел на Судот (член 52 став 1 од Деловникот на Судот). Во рамките на тој оддел, Советот задолжен за случајот (член 27 став 1 од Конвенцијата) беше составен во согласност со член 26 став 1 од Деловникот на Судот.

5. На 1 ноември 2004 година, Судот го изменил составот на своите оддели (член 25 став 1 од Деловникот). Овој случај беше доделен на реорганизираниот Втор оддел (член 52 став 1).

6. Со одлука од 7 јуни 2005 година, Судот ја прогласил жалбата за делумно допуштена.

ФАКТИ

7. Жалителот е роден во 1954 година и живее во Париз.

8. Жалителот бил кандидат на парламентарните избори на 25 мај и 1 јуни 1997 година, во 2-та изборна единица во Париз, која ги вклучува петтиот и дел од шестиот округ. Особено противник му бил г. Тибери, актуелен пратеник, градоначалник на Париз и градоначалник на петтиот округ. Вкупно, 28 кандидати биле во трката во таа изборна единица.

9. На 25 мај 1997 година, жалителот вели дека е констатирано отсуство на неговите гласачки ливчиња во гласачките места. Тој укажува дека се испечатени 60.000 ливчиња кои биле доставени во **Податочниот** план на Р. Франција и биле потврдени од страна на функционер на Комисијата за пропаганда на префектурата на полицијата во Париз и дека биле предадени на градското собрание на Париз (кое тогаш било одговорно за распределба до гласачките места).

10. Жалителот и други пет кандидати во 2-та изборна единица поднеле жалба за поништување на изборите до Уставниот совет.

11. На 25 мај 1997 година, жалителот поднел жалба до јавниот обвинител за кражба на неговите гласачки ливчиња. На 10 јули 1997 година, јавниот обвинител го известил жалителот за неговата одлука да не постапи по жалбата.

12. Во текот на месеците јуни и јули 1997 година, жалителот учествувал во неколку јавни настани на плоштадот Пантеон. Овие настани биле пријавени во префектурата на полицијата во Париз, која ги одобрила истите.

13. Еден од овие настани се одржал на 23 јули 1997 година на плоштадот Пантеон, пред општината во 5-от округ. Г. Тибери му наложил на еден судски службеник да го утврди во писмен исказ „секој настан кој би можел да му наштети“.

14. Во службениот записник од 23 јули 1997 година, судскиот службеник забележал дека бил дистрибуиран леток, даден во прилог на неговата изјава, а на двата транспаренти пред општината било напишано: од една страна, „ТИБЕРИ ти ни ги уништи ГЛАСАЧКИТЕ КУТИИ“ со црни букви и од друга страна, „ОТСПРОТИВА: БИРО за ИЗМАМА, КРАЖБА и СПЛЕТКИ“ со црвени букви. Што се однесува до летокот, било напишано следново:

„СООПШТЕНИЕ бр. 2“

ОД КАНДИДАТОТ „23“ на општите избори од мај-јуни 1997 година

„Технократскиот систем е единствената семокна сила што морално ја корумпира Републиката правејќи ја уште подржавна (...), можеби не е сосема туѓо постоењето на **изведенката банана** за која многу слушаме да се зборува во

последно време (...) тука или на друго место,, (извадок од признанието на Беноа Бразилие).

Не знам колку сум во право. **Го обвинувам ЖАН ТИБЕРИ** за намерно одземање на слободата на гласачите да гласаат: под негова директна или индиректна одговорност е што ги задржа моите гласачки ливчиња (60.000 наменети за гласачките места).

Треба да се разбуди светот на тишината: изборите во 2-та изборна единица беа лажирани, ќе ги поништи ли Уставниот совет?

Сите демократи треба да бидат активно вклучени во изразување на Вистината.

Префектурата има доказ: испораката на гласачките ливчиња до општината е потврдена. Г. Тибери како градоначалник, бил чувар. За чудното откритие на цела палета гласачки ливчиња била информирана полицијата.

Во време кога не се штедат Кинезите во поглед на демократија, треба добро да внимаваме околу идејата дека ПАНТЕОН не се вика „ТЈЕНАНМЕН“.

Ќе продолжиме со протестите секоја среда во 18 часот: среда 9 јули, среда 16 јули, среда 23 јули...сè до поништувањето на изборот на г. Ж. Тибери.

БЕНОА БРАЗИЛИЕ

Кандидат на општите избори во 2-та изборна единица во Париз

15. На 20 август 1997 година г. Тибери поднесол жалба во граѓанска постапка против X и против тужителот за јавна клевета против лице со јавен мандат и публикации на клевети, поради транспарентите кои се користеле за време на настанот од 23 јули 1997 година и содржината на поделените летоци.

16. На 13 јануари 1998 година, тужителот беше сослушан како сведок од страна на истражниот судија на Парискиот граѓански суд задолжен за кривична постапка. Тој призна дека ги напишал и поделил летоците и ги изложил транспарентите.

17. Тужителот беше обвинет со писмо од 14 јануари 1998 година и се појави пред истражниот судија на 9 февруари 1998 година.

18. Во меѓувреме, со одлука од 20 февруари 1998 година, Уставниот совет го отфрлил барањето за поништување на изборите. Тој особено истакнал натрупување на сериозни и повторливи факти за потврда на постоење манипулација во поглед на утврдување на гласачките листи во 5-от округ, како и неправилности во употребата на гласање преку ополномоштеник и гласачки картички, но открил дека овие факти не можеле да ги поништат изборните резултати. Во однос на недостатокот на гласачки ливчиња за тужителот и вториот кандидат во гласачките места, Советот утврдил дека тие не успеале да ги обезбедат гласачките ливчиња до општината пред истекот на рокот утврден со Изборниот законик.

19. На 4 мај 1998 година, истражниот судија, донесувајќи ги причините на обвинението на јавниот обвинител на 28 април 1998 година, наредил упатување на предметот на жалителот пред кривичниот париски суд за прекршок за јавна клевета против граѓанин кој добил јавен мандат.

20. На 19 февруари 1999 година, на денот на расправата, г. Тибери поднесол барање до жалителот да му исплати 30.000 француски франци (ФРФ) за морална отштета и 15.000 ФРФ за трошоци, во прилог на објавување на одлуката. Жалителот побарал изјава за поништувањето на жалбата и постапката против него. Покрај тоа, тој поднесол писмени изјави од кандидат на спорните избори, г-ѓа Л. Коен-Солал и од новинар во неделникот „Ле Канар еншене (Le Canard enchaîné)“, г. Х. Лифран, кој напишал многу статии во кои го обвинува парискиот градоначалник за распределбата на станови во градот и во предметот наречен „лажни гласачи на 5-от округ“.

21. Со пресуда од 19 март 1999 година, Парискиот кривичен суд ја одбил молбата за поништување покрената од страна на жалителот и, всушност, го ослободила. Судот утврдил дека спорните забелешки биле дел „токму во рамките на протестот“ прописно пријавен на полицијата и дека „однесувањето на обвинетиот покренало легитимно изразување на слободата заштитено со Уставот и Европската конвенција“. Судот го наведува следното:

„Судот, исто така, утврдува дека протестот од г. Бразилие бил насочен кон јавна личност изложен на критики од своите сограѓани во контекст на поттикнатата полемика (види потврди на г-ѓа Лин Коен-Солал и г. Лифран платени на дебатите), по спорната изборна трка, што исто така довело до неколку жалби пред Уставниот совет.

Извесно е дека во таков контекст, не може да се смета, од лице што протестира, на претпазливост која едвај е компатибилна со нужно концизен израз на одреден слоган или леток, и дека е потребна одредена толеранција, во рамките на потребното достоинство и правичност на демократска дебата.“

22. Со пресуда од 22 март 2000 година, постапувајќи по единствена жалба од страна на г. Тибери, Парискиот апелационен суд истакнал дека ослободувањето станало конечно и дека останувало да се утврди дали кај жалителот има граѓанска вина. Иако ја признава законитоста на настанот и фактот дека оспорените транспаренти и летокот се опфатени со дозволениот настан, Судот оценува дека жалителот не изнесол докази за исказите содржани во летоците и транспарентите. Според тоа, судот ја прогласил жалбата на жалителот за допуштена, ја отфрлил правичноста на жалителот и оценил дека тој е виновен, врз основа на неколку одредби од Законот од 29 јули 1881 година. Тој го одредил износот за оштета од еден француски франк.

23. Жалителот поднел жалба. Неговиот адвокат поднесол писмен поднесок до Советот на 31 август 2000 година и дополнителен поднесок. Со пресуда од 19 декември 2000 година, Апелациониот суд ја отфрлил жалбата на жалителот.

ЗАКОН

I. ЗА НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 10 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

24. Жалителот се жалел на неговата граѓанско-правна казна од еден франк за надомест на штета за клевета против политичар во изборен контекст. Тој се повикал на член 10 од Конвенцијата, чии релевантни одредби се читаат како што следува:

Член 10

„Секој човек има право на слобода на изразувањето. Ова право ги опфаќа слободата на мислење и слободата на примање и пренесување информации или идеи, без мешање на јавните власти и без оглед на границите. (...)“

2. Остварувањето на овие слободи, коешто вклучува обврски и одговорности, може да биде под одредени формалности, услови, ограничувања и санкции предвидени со закон, кои, во едно демократско општество претставуваат мерки неопходни за (...) заштита на угледот или правата на другите (...)“

A. Аргументи на страните

1. Владата

25. Владата смета дека попречувањето е „предвидено со закон“, тоа е „леgitимна цел“, односно заштитата на угледот или правата на другите, и е „неопходно во едно демократско општество“. Таа смета дека Апелациониот суд, со докажани и подржани аргументи, ја отфрлил искреноста на жалителот, истакнувајќи дека тој не понудил докази за неговите спорни тврдења. Владата особено смета дека ако границите на слободата на изразување имаат строга примена и ако спорните забелешки биле одржани во однос на некој политичар, кој дејствува како јавна личност во контекст на поттикнатите полемики по спорните изборни трки, жалителот би требало да преземе повеќе мерки на претпазливост и, дејствувајќи не според сопствената процена, туку според сериозни настани чија материјалност би можела да се докаже или негира, за да ги докаже своите тврдења. Според Владата,

Апелациониот суд праведно балансира помеѓу слободата на изразување и правата на другите, жалителот бил осуден само со симболична казна, а неговиот противник, евентуално, морал да има придобивка од пресумпцијата на невиност според член 6 став 2 од Конвенцијата. Владата конечно смета дека спорните забелешки биле јавни и напишани однапред, давале можност за корекција и дека жалителот би можел да ги откаже во рамките на граѓанска постапка.

2. Жалителот

26. Жалителот кој ги потврдува условите на пријавата, смета дека пресудата за клеветата го прекршила членот 10 од Конвенцијата. Тој посочува дека неговите забелешки, искажани на одобрен настан, спаѓаат во контекст на спорната изборна трка, се одликуваат со фалсификат кој е докажан и признаен од страна на Уставниот совет и покрај фактот дека се насочени кон човек од јавниот живот, кој не поднел доказ за својата штета, ниту ги гонел по судски пат весниците кои го обвинуваат за изборна измама. Таа, исто така, наведува дека неговиот противкандидат, поранешниот градоначалник на петтиот округ на Париз, оттогаш бил обвинет од страна на истражен судија во Париз за измамнички манипулации кои ги нарушиле изборите од 1997 година.

Б. Наоди на судот

27. Спорната пресуда се анализира како „попречување“ во остварувањето на засегнатата страна на нејзината слобода на изразување, која е призната од страна на Владата. Таквото попречување го прекршува членот 10, освен ако е „пропишано со закон“ насочено кон една или повеќе легитимни цели од став 2 и е „неопходно“ во едно демократско општество, за да се постигнат истите (види, меѓу многу други, *Лугенс. против Австрија (Lingensc. Autriche)*, пресуда од 8 јули 1986 година, серија А бр. 103, ставовите од 34-37, *Фресоз и Роар против Франција [ГЦ] (Fressoz et Roire c. France [GC])*, бр. 29183/95, потстав 41, ЕСЧП 1999-I).

1. „Предвидено со закон“

28. Судот констатира дека надлежните судови се потпилале на одредбите, особено на членовите 23 и 29 од Законот за печатот од 29 јули 1881 година. Значи, попречувањето било „предвидено со закон“.

2. „Легитимни цели“

29. Според Владата, попречувањето имало за цел да се заштитат угледот и правата на другите. Судот не согледал ни една причина за донесување поинакво гледиште.

3. „Неопходно во едно демократско општество“

30. Судот мора да испита дали попречувањето било „неопходно“ во едно демократско општество за да се постигнат овие цели.

а) Општи начела

31. Условот на „неопходност во демократско општество“ му наложува на Судот да утврди дали оспореното попречување соодветствува со „неопходната општествена потреба“. Државите договорнички имаат одредено дискреционо право за утврдување на постоење на таква потреба, но тоа право оди заедно со европскиот надзор, кој се потпира на законодавството и на одлуките кои се применуваат, па дури и оние произлезени од независен суд. Затоа, Судот е овластен да ја даде конечната одлука за тоа дали „ограничување“ е усогласено со слободата на изразување заштитена со член 10 (види, меѓу многу други, и *Леиде и Изорни против Франција (Lehideux et Isorni c. France)*, пресуда од 23 септември 1998 година, *Извештај за пресуди и одлуки (Recueil des arrêts et décisions) 1998-VII*, стр. 2885, став 51, *Здружение Екин против Франција (Association Ekin c. France)*, бр. 39288/98, став 56, ЕСЧП 2001-VIII; *Перна против Италија [ГЦ] (Perna c. Italie [GC])* бр. 48898/99, став 39, ЕСЧП 2003-V).

32. Во рамките на примена на овластувањата за надзор, Судот нема задача да ги замени надлежните национални власти, туку да ги ревидира одлуките во однос на член 10 што ги доставуваат во согласност со овластувања за дискреционо право (*Фресоз и Роар (Fressoz et Roire)*, погоре наведено, став 45). Тоа не значи дека мора да се ограничат само за утврдување дали обвинетата држава го користи овласување за совесност, внимателно и разумност; мора да се погледне во оспореното попречување во поглед на целокупниот случај, вклучувајќи ја и содржината на забелешките изречени против тужителите и контекстот кој го имале (*Њус Верлаг ГмбХ и ЦоКГ против Австрија (News Verlags GmbH & CoKG c. Autriche)*, бр. 31457/96, став 52, ЕСЧП 2000-I). Особено, Судот има задача да утврди дали причините изнесени од националните власти за да се оправда попречувањето се „релевантни и доволни“ и дали прашањето е „пропорционално со пропишаните легитимни цели“ (*Шови и други против Франција (Chauvy et autres c. France)*, бр. 64915/01, став 70, ЕСЧП 2004-VI). Притоа, Судот мора да се увери дека националните

власти, врз основа на прифатлива проценка на релевантните факти, применувале стандарди кои се во согласност со принципите содржани во член 10 (види, меѓу многу други, *Зана против Турција* (*Zana c. Turquie*), пресуда од 25 ноември 1997 година, *Извештај (Recueil)* 1997-VII, стр. 2547-2548, став 51; *Леиде и Изорни* (*Lehideux et Isorni*), погоре наведено, стр. 2885, став 51).

б) Примена на овој случај

33. Во овој случај, жалителот бил ослободен од Парискиот кривичен суд. Истакнувајќи дека без жалбата на јавниот обвинител, ослободителната пресуда станала конечна од страна на судот, Парискиот апелационен суд пресудил дека жалителот сепак има вина и му наредил да плати еден франк штета на тужената страна.

34. Судот констатира дека за осудата на жалителот, апелационите судии утврдиле дека, иако законитоста на настанот била основана, сепак жалителот извршил клеветата во однос на својот противник, г. Тибери, припишувајќи му на истиот кривични дела, без докази и со „неоснован“ недостаток на умереност во изразот даден во овој случај.

35. Жалителот требало да ја утврди веродостојноста на забелешките напишани во транспарентите и во летокот за да се избегне осудата. Во оваа смисла, Судот повторува дека во случаи *Линџен и Обершлик* (*бр. 1) против Австрија* (*Lingens et Oberschlick (n° 1) c. Autriche*) (односно 8 јули 1986 година, серија А бр. 103, стр. 28, став 46 и 23 мај 1991 година, серија А бр. 204, стр. 27-28, став 63), направил разлика помеѓу изјавите за фактичката состојба и слободната проценка. Ако материјалноста на првите може да се докаже, вторите не придонесуваат за да ја покажат нивната точност. За значајните пресуди, обврската за доказ е невозможно да се исполни и ја крши слободата на мислење, основно право загарантирано со член 10 (*Ерусалим против Австрија* (*Jerusalem c. Autriche*), бр. 26958/95, став 42, ЕСЧП 2001-II).

36. Судот, исто така, забележува дека, дури и кога изјавата се сведува на значајна пресуда, пропорционалноста на попречување зависи од постоењето на фактичка основа за оспорената изјава, бидејќи дури и значајната пресуда целосно изземена од фактичка основа може да биде неумерена (пресуди *Де Хаес и Жијсел против Белгија* (*De Haes et Gijssels c. Belgique*) од 24 февруари 1997 година, *Извештај (Recueil)* 1997-I, стр. 236, став 47; *Обершлик против Австрија* (*бр. 2)* (*Oberschlick c. Autriche (n° 2)*) од 1 јули 1997 година, *Извештај (Recueil)* 1997-IV, стр. 1276, став 33; *Ерусалим* (*Jerusalem*), погоре наведено, став 43).

37. За разлика од Парискиот апелационен суд, Судот смета дека оспорените изјави во овој случај одразуваат тврдења за прашања кои се од јавен интерес и според околностите на овој случај и со оглед на

општиот тон на транспарентите и летокот, претставуваат повеќе слободни проценки, отколку јасни изјави на фактичката состојба.

38. Останува прашањето дали фактичката основа на овие значајни пресуди била доволна. Во тој поглед, Судот забележува дека гласачките ливчиња исчезнале и дека изборите биле оспорени пред судијата за избори. Исто така, утврдено е дека фактите беа дел, како што е наведено од страна на Парискиот граѓански суд „од разгорена полемика“, во која се вклучени и други противници на градоначалникот и биле предмет на бројни статии во националниот печат. Конечно, Судот изјавува дека поранешниот градоначалник, противникот на жалителот и тужената страна, биле обвинети од страна на судија од Париз за измамнички манипулации кои ги нарушиле изборите од 1997 година. Иако, со оглед на пресумпција на невиност, која е загарантирана со член 6 став 2 од Конвенцијата, едно лице под истрага не би можело да се смета за виновно, фактичката основа не била отсутна во овој случај, особено пред сè, што градоначалник, „клеветеното“ лице било одговорно за организацијата на изборите и нивното добро одвивање.

39. Што се однесува до фактот дека, според Парискиот апелационен суд, изјавата на жалителот ќе има „неспорна пропуштена мерка (...), вклучително и во дискутираниот контекст“, Судот не би знаел како да го подели тоа мислење. Ако зборовите имале несомнено негативна конотација, јасно е дека, и покрај одредено непријателство во оспорените коментари (*Е.К против Турција (Е.К. с. Turquie)*, бр. 28496/95, ставовите од 79-80, 7 февруари 2002 година) и сериозноста евентуално подложна на карактеризирање (*Тома против Луксембург (Thoma s. Luxembourg)*, пресуда од 29 март 2001 година, *Извештај (Recueil) 2001-III*, став 57), централното прашање на транспаренти и летоци поврзани со одвивањето на изборното гласање. Или слободната политичка дебата е од суштинско значење за функционирањето на демократијата.

40. Покрај тоа, Судот истакнува дека, во согласност со ставот 2 од членот 10, слободата на изразување е применлива не само за „информации“ или „идеи“ кои се примаат позитивно или се сметаат за ненавредливи и индиферентни, но и на оние кои навредуваат, шокираат или вознемируваат. Како што е содржано во член 10, тој е предмет на исклучоци, кои исто така, повикуваат на строго толкување и потребата за какви било ограничувања мора да се утврди на убедлив начин (види, особено, *Хендсајд против Велика Британија (Handyside s. Royaume-Uni)*, 7 декември 1976 година, серија А бр. 24, стр. 23, став 49; *Линген (Lingens)*, наведено погоре, стр. 26, стр. 41; *Жерсилд против Данска (Jersild s. Danemark)* од 23 септември 1994 година, серија А бр. 298, стр. 26, став 37; *Пјермон против Франција (Piermont s. France)* од 27 април 1995 година, серија А бр. 314, стр. 26, став 76;

Де Хаес и Џијсел (De Haes et Gijssels), погоре наведено, стр. 236, став 46; *Леиде и Изорни (Lehideux et Isorni)*, погоре наведено, стр. 2887, став 55; *Фресоз и Роар (Fressoz et Roire)*, погоре наведено, став 45).

41. Судот потсетува дека член 10, став 2 од Конвенцијата остава мал простор за ограничувањата на слободата на изразување во политичкиот говор или прашањата од општ интерес (*Сурек против Турција* (бр. 1) [ГЦ] (*Sürek c. Turquie* (n° 1) [GC]), бр. 26682/95, став 61, ЕСЧП 1999-IV). Покрај тоа, границите на дозволена критика се пошироки во поглед на политичарите, наведени во ова својство, како физичко лице: за разлика од вториот, првиот неизбежно и свесно се изложува на контрола на своите постапки и од страна на новинарите и пошироката јавност; следствено на тоа, тој мора да покаже поголема толеранција (пресуда *Лингенс (Lingens)*, наведена погоре, стр. 26, став 42; *Инкал против Турција (Incal c. Turquie)*, 9 јуни 1998 година, *Извештај (Recueil)* 1998-IV, стр. 1567, став 54; *Фелдек против Словачка (Feldek c. Slovaquie)*, бр. 29032/95, став 74, ЕСЧП 2001-VIII). Во едно демократско општество од основно значење е да се брани слободата на политичката дебата. Судот доделува највисока важност на слободата на изразување во контекст на политичка дебата и смета дека не може да се ограничува политичкиот говор без оправдани причини. Во него се овозможени широки ограничувања во поединечни случаи кои несомнено влијаат на почитувањето на слободата на изразување воопшто во односната држава (*Фелдек (Feldek)*, погоре наведено, став 83). Во овој случај, оспорените забелешки се насочени кон заменик-градоначалникот и градоначалникот на 5-от округ во Париз, кој несомнено беше политичка и медиумска личност. Судот, исто така, забележува дека тој веќе покажал дека фактичката основа на која, спомнатите искази се базираат не била непостоечка.

42. Покрај тоа, жалителот самиот бил кандидат за спорните избори: или попречувањето на слободата на изразување на член на опозицијата, кој ги претставува своите избирачи, покажува нивна загриженост и ги брани нивните интереси кои владеат во Судот да се вклучат во построга контрола (*Кастел против Шпанија (Castells c. Espagne)*, 23 април 1992 година, серија А бр. 236, стр. 22-23, став 42; *Пјермон (Piermont)*, погоре наведено, стр. 26, став 76; *Инкал (Incal)*, погоре наведено, стр. 1566, став 48). Фактот дека одреден противник на идеи и официјални позиции треба да биде способен да го најде своето место во политичката арена (*Пиермон (Piermont)*, погоре наведено) која вклучува и можност да се разговара за регуларноста на изборите. Конечно, во контекст на изборната трка, живоста на забелешките е потолерантна отколку во други околности.

43. Секако, во смисла на изречените казни, Судот потсетува дека природата и сериозноста на казни се исто така елементи кои треба да бидат земени предвид при одредувањето на пропорционалноста на

попречувањето (*Сирек (Sürek)*, погоре наведено, став 64; *Шови (Chauvy)*, погоре наведено, став 78). Во конкретниот случај, жалителот бил осуден на еден франк отштета за клеветата која претставува граѓанска вина. Иако пресудата на „симболичен франк“ е најблага, Судот смета дека не е доволно само по себе да се оправда попречувањето на слободата на изразување на жалителот. Исто така, постојано истакнува дека правото на слобода на изразување може да има разубедувачки ефект за остварување на таа слобода (види, *мутатис мутандис, Кумпана и Мазаре против Романија (Cumpana et Mazaré c. Roumanie)*, пресуда од 17 декември 2004 година [ГЦ], став 114).

44. Во заклучокот, Судот смета дека осудата на жалителот изнесува попречување на правото на слобода на изразување на заинтересираниот. Следствено, има повреда на членот 10 од Конвенцијата.

II. ПРИМЕНА НА ЧЛЕН 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

45. Според член 41 од Конвенцијата,

„Ако Судот оцени дека постои повреда на Конвенцијата или на нејзините протоколи, и ако внатрешното право на заинтересираната Висока страна договорничка овозможува само делумно отстранување на последиците на таа повреда, Судот ѝ дава на оштетената страна, доколку е потребно, правично задоволување.“

46. Жалителот не поднел барање во согласност со правична обештетеност. Според тоа, Судот утврди дека не постои причина да му се додели правична обештетеност.

ОД ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ, ЕДНОГЛАСНО,

Смета дека има повреда на член 10 од Конвенцијата.

Изготвена на француски и објавена на 11 април 2006 година согласно член 77 ставовите 2 и 3 од Деловникот на Судот.

С. Дол
Записничар

И. КАБРАЛ БАРЕТО
Претседател